

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid *Oirschot*

NIEUWSBRIEF September 2021

Voorwoord

Deze week (tot 10 september) is het de Week van Lezen en Schrijven; twee activiteiten die zeer relevant zijn voor het beoefenen van de heemkunde. 2,5 miljoen Nederlanders hebben moeite met lezen, schrijven en computeren. Volgens de gemeente is dat in Oirschot ongeveer 12% van de inwoners. Thesaurier-Generaal van de Hoop schreef in 1789 in een rapport aan de Raad van State op dat in Straten onder Oirschot, waar 120 huishoudens met ongeveer 600 mensen woonden, slechts 30 personen (5% van de bevolking) konden lezen en schrijven. En J. Melssen concludeerde aan de hand van de geboorte- en huwelijksakten tussen 1811 en 1820 dat van de inwoners van Oirschot en Best slechts 43% hun handtekening konden zetten. De situatie is gelukkig verbeterd, maar 12 % van de Oirschotse bevolking is in 2021 nog steeds ruim 1500 mensen. Mensen die moeite hebben met lezen en schrijven zullen niet gauw lid worden van onze vereniging, of deelnemen aan de cursus Oirschotlogie, terwijl ze dat misschien wel graag zouden willen. Het is dan ook goed dat tijdens de Week van Lezen en Schrijven aandacht wordt gegeven aan deze groep.

Tijdens de Week kunt u bij de Bibliotheek Oirschot een tasje ophalen met dingen die kunnen helpen om het onderwerp bespreekbaar te maken.

Ondertussen maken wij ons klaar voor een samenleving zonder coronamaatregelen. Zodat we elkaar weer in het echt kunnen zien. U bent alvast van harte welkom op de jaarvergadering, en op onze jubileumviering. Tot ziens!

Anton Neggers
Voorzitter

Reminder Openstelling Erfgoedcentrum Ravenpoort Open Monumentendagen 11 en 12 september as.

Zaterdag 11 en zondag 12 september zijn weer de landelijke Open Monumentendagen. Ook de heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' doet daar weer aan mee!

Op beide dagen is ons erfgoedcentrum op Dekanijstraat 10 in Oirschot van 10 tot 17 uur voor publiek geopend.

Gasten kunnen rondkijken in de leeszaal en in 'De Goei kamer' wordt een heemkundig interessante film vertoond.

En natuurlijk is er alle gelegenheid voor gezellige 'heemkundige' praat!

Kleine studiereis Textielmuseum Tilburg Zaterdag uitgesteld!

Op zaterdag 18 september 2021 stond de kleine studiereis gepland naar het Textielmuseum in Tilburg dat zo'n mooi voorbeeld is van herbestemming van cultureel erfgoed. Hiervoor had al een aantal leden van onze heemkundekring zich opgegeven en we waren erg nieuwsgierig naar deze mooie bestemming.

Helaas hebben wij van de reiscommissie bericht ontvangen dat het Textielmuseum ons vanwege het feit dat de 1,5 meter maatregel nog steeds van kracht is niet kan ontvangen!

Hierdoor zijn we jammer genoeg genoodzaakt de kleine studiereis voorlopig even uit te stellen.

Zodra de 1,5 meter maatregel wordt opgeheven zijn wij van harte welkom voor een bezoek in het Textielmuseum.

We wachten even de eerstvolgende persconferentie van de overheid af waarin we te horen te krijgen wanneer dat precies het geval is. Daarna neemt de reiscommissie contact op met het Textielmuseum over een nieuw in te plannen datum voor het bezoek.

Alle leden die zich voor de kleine studiereis hebben opgegeven worden persoonlijk op de hoogte gebracht van de stand van zaken.

Onze excuses voor het ongemak en we hopen dat het bezoek aan het Textielmuseum op korte termijn alsnog plaats kan vinden.

Bericht namens de reiscommissie (Jan Kuijpers, Toon van de Looij en Christ Oomen)

Reminder Jaarvergadering donderdag 23 september a.s.

Op donderdag 23 september a.s. vindt in restaurant De Beurs (aan de markt in Oirschot) om 20.00 uur de (uitgestelde) Jaarvergadering van de Heemkundekring plaats.

Het bestuur doet op de jaarvergadering verslag over het jaar 2020 en kijkt ook vooruit naar het najaar van 2021. Verder vindt ook de uitreiking van de Heemkundeprijs van 2020 plaats.

Alle leden van de heemkundekring hebben inmiddels per mail een uitnodiging voor de Jaarvergadering ontvangen.

We herinneren u nog even aan het verzoek om aan het secretariaat door te geven of u de jaarvergadering wilt bijwonen i.v.m. het gegeven dat we mogelijk het aantal bezoekers wat moeten limiteren om e.e.a. coronaproof te laten plaatsvinden.

Namens het Bestuur

Actie Rabo Club Support

Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' doet ook dit jaar weer mee met Rabo ClubSupport. Net als eerdere jaren kan iedereen die lid is van de RABObank zijn stem uitbrengen op diverse Oirschots clubs waarvan de heemkundekring er eentje is.

Als bestedingsdoel heeft het bestuur dit jaar gekozen voor het project:

'Oog op Oirschot 2.0/Actualiseren Canon van Oirschot'.

Als u Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' wilt helpen om het bestedingsdoel te realiseren ga dan tussen 4 en 25 oktober a.s. naar de website van de Rabobank: www.rabobank.nl/clubsupport en breng uw stem uit op de heemkundekring. Hoe meer stemmen, hoe hoger het bedrag, dus iedere stem telt! Alvast bedankt.

Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' houdt zich al 70 jaar met passie bezig met de geschiedenis van Oirschot. Een van de activiteiten van de heemkundekring is het project 'Oog op Oirschot 2.0/Actualiseren Canon van Oirschot'.

Over de geschiedenis van Oirschot is veel geschreven, zoals het 392 blz dikke boek 'Oog op Oirschot' uit 1991. Sinds 2011 is hierover ook digitale informatie beschikbaar via de 'Canon van Oirschot'. Inmiddels leven we in 2021 en is het tijd de geschiedenis van Oirschot in een eigentijdse en interactieve vorm te herschrijven.

Hierbij denken we aan thematische (digitale) folders, een app of een touchscreen met thema's als: religieus, industrieel, materieel en immaterieel, natuurlijk, bestuurlijk en rechterlijk, militair en infrastructureel erfgoed. Ook willen we animaties maken over spectaculaire historische gebeurtenissen.

Een en ander in samenwerking met de gemeente Oirschot, Visit Oirschot en Museum de Vier Quartieren.

Zo wil Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' de geïnteresseerde inwoner of bezoeker van Oirschot voorzien van eigentijdse informatie over ons cultureel historisch erfgoed.

Lezing 21 oktober 2021 'Verhalen over heksen en hun oorsprong'

Donderdag 21 oktober as. vindt in in de Harmoniezaal van restaurant De Burgemeester de lezing 'Verhalen over heksen en hun oorsprong' plaats.

Maria van Deutekom gaat in deze lezing in op de volksverhalen over heksen die ook in Brabant lang heel talrijk waren. De verhalen hebben een traditie die teruggaat tot in de verre middeleeuwen en je vraagt je af waar al die verhalen over heksen vandaan komen?

Allereerst komt in de lezing aan de orde wat we onder een heks verstaan en welke beeldvorming er zoal is over heksen. Soms is dat beeld positief zoals dat van het wijze kruidenvrouwtje maar ook vaak negatief zoals het beeld van de oude toverkol die ziekte en verderf onder de mensen brengt. Uiteraard kan de heksenvervolging die in Europa in het verleden plaatsvond, en waar ook Nederland en Brabant bepaald niet van gevrijwaard bleven, hierbij niet onbesproken blijven.

Onderzoek van een heks Thompkins H. Matteson 1853

Vervolgens zoomen we in op de rol die heksen spelen in volksverhalen en geven daarvan een aantal tot de verbeelding sprekende voorbeelden. Zo leert u o.a. hoe je een heks kunt herkennen en hoe hun betovering valt te doorbreken. Hierbij komen ook diverse volksverhalen over heksen uit de Kempenregio aan bod.

In de laatste jaren is er veel onderzoek gedaan naar 'hekserij' waarin o.a. een link wordt gelegd naar de positie van de vrouw in vroeger tijden. Tevens zijn nieuwe gegevens aangedragen over het ontstaan van het vertrouwde heksbeeld op basis van de schilderijen van Pieter Bruegel de Oude. De lezing wordt gelardeerd met afbeeldingen en voordracht van diverse verhaalfragmenten.

Maria van Deutekom is van huis uit docent Nederlands en Theater en was jarenlang werkzaam in het hoger beroepsonderwijs. Voor het tijdschrift 'Van den Herd' van Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' schreef zij een drietal artikelen over Volksverhalen over heksen. Maria geeft lezingen en schrijfcurcussen en is actief als theaterregisseur. Ook schrijft ze verhalen en vertelt die voor publiek.

De lezing is gratis toegankelijk voor leden van de Heemkundekring Oirschot. Ook niet-leden zijn van harte welkom; voor hen geldt een entreebedrag van € 4,-. De lezing start om 20.00 uur in Harmoniezaal restaurant De Burgemeester, Oirschot.

Hopelijk is tegen die tijd de 1,5 meter richtlijn opgeheven zodat iedereen die interesse heeft welkom is. Mocht dat niet zo zijn dan zullen we het bezoekersaantal wat moeten limiteren en u vragen zich vooraf even aan te melden. Nader bericht hierover volgt.

Reminder Jubileum Heemkundekring 27 oktober a.s.

In de vorige Nieuwsbrief meldden we al dat woensdag 27 oktober 2021 de heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' 70 jaar bestaat!

Inmiddels begint het programma al enigszins contouren te krijgen en we lichten hier alvast een tipje van de sluier op

Het bestuur wil het Jubileum ook een inhoudelijk tintje geven door aan een heemkundig actueel onderwerp aandacht te besteden. Er is gekozen voor het thema: herbestemming van cultureel erfgoed gekozen.

In de ochtend is er een rondleiding op landgoed Groot Bijstervelt dat gezien kan worden als een mooi voorbeeld van herbestemming van cultureel erfgoed.

In de middag organiseren we in het Boterkerkje een klein symposium met sprekers over dit actuele onderwerp.

In de avond is er op een nog nader in te vullen locatie een feestelijke bijeenkomst voor alle leden.

Nadere informatie over het gebeuren volgt nog maar het belooft in ieder geval een feestelijke en ook heemkundig interessante dag te worden. Dus houdt uw agenda 27 oktober as vrij!

Namens het Bestuur

Voortgang Inventarisatie Archiefmateriaal en Documentatie

Het is zover. De klus is geklaard. Onze archiefruimte in de Heemkamer is opgeschoond, de documenten zijn per onderwerp ondergebracht in ruim 750 dossiers en op onze website beschreven. In grote lijnen kun je lezen wat er in zo'n dossier te vinden is over het onderwerp, vaak nog met trefwoorden aangevuld. In totaal is er gedurende één jaar zo'n 2,5 dag per week aan besteed, zeg maar 1.000 manuren in totaal. De coronatijd heeft dus ook z'n voordelen gehad!

De gastheren en -vrouwen kunnen zien op welke kastplank en in welke doos het dossier zit. Op verzoek halen ze het dossier tevoorschijn en kun je onderzoek doen of gewoon lekker bladeren. Daarna wordt het dossier weer gesloten en op dezelfde plek teruggeplaatst. Zelf kun je niet (meer) in de archiefruimte komen, maar tijdens de Open Monumentendagen op 11 en 12 september kun je er wel een kijkje nemen. Meenemen van dossiers, foto's, boeken en tijdschriften uit de Heemkamer voor onderzoek of gebruik thuis is uit den boze. Evenals het 'tijdelijk' stallen van andere zaken dan collectie in de archiefruimte. Wanneer er behoefte is aan ruimere openingstijden van de Heemkamer dan de huidige maandagavond of aan persoonlijke

afspraken, dan zal het bestuur daar zeker gehoor aan geven wanneer er voldoende gastvrouwen en -heren zijn.

Is alles nu perfect in orde? Nee, perfect is het niet. Maar in grote lijnen wel werkbaar. Wees erop bedacht dat er altijd in meerdere dossiers informatie kan zitten over een onderwerp, terwijl dat niet uit de beschrijving of uit de trefwoorden van dat betreffende dossier blijkt. Dus een beetje associatief denken, helpt wel. De kapel van de Heilige Eik tref je bijvoorbeeld aan in een eigen dossier, maar ook bij Monumenten, Geestelijk Leven, Liederen en Landgoed Baest! Verder kun je bij het raadplegen van een dossier nog dubbele stukken aantreffen of informatie die er niet in thuishoort of zijn er afzonderlijke stukken in het dossier niet chronologisch of onderwerpsgewijs geordend. Ook zijn er écht oude originele en gekopieerde akten en andere archiefstukken, die pas na een grondige bestudering beschreven kunnen worden. Dan blijkt ook hun verband met de Oirschotse geschiedenis. Door gebrek aan kennis en om de voortgang van de inventarisatie niet te hinderen, is daar nog geen aandacht aan besteed.

Hoe nu verder? We hebben nog foto's en albums die al gescand en beschreven zijn en een aantal rollen met zeer grote kaarten en plattegronden, die we nog definitief moeten opbergen. Nieuw materiaal blijft welkom. Belangrijk bij het inleveren, is een briefje erbij met daarop geschreven wat het is en van wie het afkomstig is. Eenmaal per maand wordt dat bekeken en eventueel opgenomen in onze collectie. Wanneer we het al hebben of het is niet-Oirschots dan proberen we er een andere bestemming voor te vinden, we vragen de schenker het terug te nemen of we gooien het weg. Persoonlijk zou ik het mooi vinden wanneer de Heemkundefleden op hun zolder nog eens kijken naar oud filmmateriaal over Oirschot. Ook dat kunnen we digitaliseren en op de website zetten!

Hopelijk heb ik je voldoende op de hoogte gehouden van de voortgang. Het was mij een genoegen!

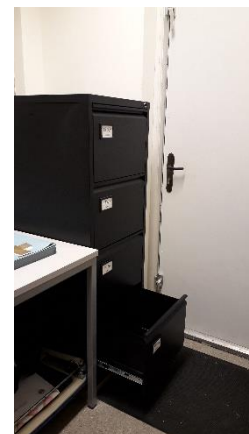
Charles Boissevain

Kosteloos is ter overname beschikbaar:

Archiefkast met vier laden. Hoog: 1.32 m, breed: 0.47 m en diep: 0.62 m.

Kleur zwart, zo goed als nieuw. Zonder slotje.

Zelf ophalen na afspraak via telefoonnr. 06.31798023.

Uitgaven en mededelingen

- 1) Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:

- 2) Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link:

www.deheerlijkheidoirschot.nl

- 3) Wist u dat 16 augustus jl. de ANWB verkiezing rond de mooiste vestingstad van Nederland is beslecht: Gorkum mag zich de allermooiste vestingstad van Nederland noemen! Dokkum, Bourtange, Hulst en Sittard stonden ook in de Top 5. Wellicht een leuk idee voor een excursie!

- 4) Vrijdag 17 september a.s. geeft Edwin Popken Museum Bevrijdende Vleugels in Best de lezing 'Wie waren onze bevrijders?' in het Praethuys naast het Boshuys. Aanvang: 19:30 uur.

**BEVRIJDENDE
VLEUGELS**

in

Toegangsprijs € 4,00 pp incl. koffie. Alleen toegang na vooraf inschrijven via website:

www.bevrijdendevleugels.nl/remember-september-2021

- 5) Erfgoed Brabant organiseert dit najaar 4 erfgoedcolleges. 30 september as van 15.00-16.45 uur is College 1: 'Jong geleerd is oud gedaan? Herkenbaar Brabants van 1960 tot nu.' Over de ontwikkelingen van het taalgebruik in Noord-Brabant vanaf de tweede helft van de 20^e eeuw. Sprekers: Jos Swanenberg en Kristel Doreleijers. Kosten €15,-. Verplicht aanmelden via info@erfgoedbrabant.nl o.v.v. aantal personen en naam college.
- 6) Onlangs is op Erfgoedvrijwilliger.nl de nieuwe kennispagina 'Wegwijs' gelanceerd, vol informatie voor zowel toekomstige als bestaande vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in de erfgoedsector. Neem eens een kijkje op : www.erfgoedvrijwilliger.nl

- 7) Het Platform Rampjaarherdenking heeft een nieuwe informatieve website gelanceerd over het historische rampjaar 1672 waarin u veel informatie vindt over oorzaken en gevolgen van het Rampjaar, slagvelden en zeeslagen , belangrijke personen en vooral veel verhalen. op: www.rampjaar1672.info

Kijk

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

Vanaf maandag 6 september as. is de Heemkamer weer geopend.

Iedere maandag kunt u hier van 18.30 tot 21 uur terecht.

Voorlopig is de openingstijd beperkt tot 1 avond per week.

U bent van harte welkom!

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekende leden willen ontvangen. Mocht u geïnteresseerd zijn in dit leuke werk, dan graag contact opnemen met Marina Pasmans. Ook mensen die een poetskarweitje op zich willen nemen kunnen dit aan Marina doorgeven. Dat kan via mail: marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 0499-574757).

De schoonmaakploeg aan het werk. Het ziet er weer super uit.
Dank aan Marina en Jan !!

Activiteitenkalender 2^e helft 2021

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Zaterdag 11 en zondag 12 september 2021	Openstelling Heemkamer in het kader van Open Monumentendag met filmvertoning in 'Goei kamer'
Donderdag 23 september 2021	Jaarvergadering. Locatie: De Beurs
Donderdag 21 oktober 2021	Lezing 'Verhalen over heksen en hun oorsprong'. Locatie: Harmoniezaal Burgemeester
Donderdag 27 oktober 2021	Jubileum heemkundekring 70 jaar. Programma en locatie volgen
Donderdag 18 november 2021	Lezing 'Oost-Indisch Doof!'. Locatie: zaal café 't Vrijthof
Donderdag 16 december 2021	Lezing 'Een galerij van Brabantse dokters'. Locatie: zaal café 't Vrijthof